

Täysistunto

Perjantai 6.3.2020 klo 13.02—13.26

5. Hallituksen esitys eduskunnalle Suomen, Norjan ja Ruotsin hallitusten välisestä huoltovarmuudesta Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin hallitusten väliseen puolustusmateriaalialaa koskevaan yhteistyösopimukseen liitetyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laiksi Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin välillä puolustusmateriaalialan teollisuuden yhteistyön tukemisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain 1 ja 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 92/2019 vp

Valiokunnan mietintö PuVM 1/2020 vp

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Osittain ainoaan, osittain toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Ensin päätetään puolustusvaliokunnan mietinnön PuVM 1/2020 vp pohjalta ainoassa käsittelyssä sopimuksesta ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksista.

Keskustelu

13.03 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Tämä asia oli meillä puolustusvaliokunnassa käsittelyssä, ja ensimmäisen käsittelyn yhteydessä muun muassa edustaja Pauli Kiuru piti hyviä puheenvuoroja tästä tärkeästä asiasta. Tässä on siis kyse Suomen, Norjan ja Ruotsin hallitusten välisestä huoltovarmuudesta, ja tässä kokonaisuudessa on myös Tanska ollut mukana. Kyse on siis hallitusten välisen puolustusmateriaalialaa koskevan yhteistyösopimuksen päivittämisestä.

Arvoisa puhemies! Vuoden 2017 puolustusselonteossa todettiin, että kansainvälistä materiaaliyhteistyötä syvennetään, sitä jatketaan niin Pohjoismaiden kesken, Euroopan unionin kesken kuin myös Naton kesken ja kahdenvälisinkin sopimuksin, ja tämä on yksi osa tätä vuonna 2017 vauhditettua yhteistyötoimintaa. Itse asiassa pohjoismaisella puolustusmateriaalialan yhteistyöllä ja huoltovarmuudellahan on varsin pitkät ja toimivat perinteet. Nyt käsittelyssä oleva hallituksen esitys siis syventää ja parantaa jo hyvin toimivaa huoltovarmuusyhteistyötä meidän ja Ruotsin ja Norjan kesken ja mahdollistaa myös tiiviimmän puolustusteollisen yhteistyön. Puolustusvaliokunnassa kun asiaa käsitelimme, niin halusimme myös kirjata toiveen ja huomion siitä, että pidämme tärkeänä, että myöhemmässä vaiheessa myös Tanska voisi liittyä tähän sopimukseen mukaan.

Arvoisa puhemies! Tämä työ sai alkunsa jo ennen tuota vuotta 2017, kun puolustusministerit vuonna 2011 Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin toimesta perustivat työryhmän uudistamaan 2000-luvun alusta voimassa ollutta puolustusmateriaalialan teollisuuden yhteistyön tukemiseen tehtyä sopimusta, ja nyt tämä sopimus on siis päätöksentekovaiheessa myös meidän parlamentissamme.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 19/2020 vp

On tärkeää, että me huolehdimme omasta huoltovarmuudestamme, mutta niin kuin tässä meidän puolustusvaliokunnan mietinnössä todetaan, monet asiat ovat sellaisia, ettemme me tulevaisuudessa yksin niiden kanssa tule pärjäämään, ja silloin on tärkeää, että tämä yhteistyö toimii meidän kumppani- ja ystävämaidemme kanssa saumattomasti ja tehokkaasti. Ja yksi asia tietysti, mikä erityisesti nousee esille, on vaikkapa tämä Hornetien korvaaminen, jossa Ilmavoimille tulee uusia monitoimihävittäjiä, ja samaan aikaan on myös Merivoimien korvettien hankkiminen, ja esimerkiksi vauriokorjaukset, kaluston ylläpitokyky kotimaassa, [Puhemies koputtaa] tulee säilyttää tämän koko elinkaaren ajan. Ja pidän kyllä tärkeänä, että esimerkiksi Patrian tyyppinen osaaminen säilyy Suomessa tulevaisuudessakin. Se on tärkeä työllisyysvaikutus- mutta myös huoltovarmuuskysymys.

13.07 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Huoltovarmuus niin puolustusmateriaalihankinnoissa, energiassa, ruoassa kuin lääkkeissä on äärimmäisen tärkeä tekijä, ja sen takia näissä puolustusmateriaalihankinnoissa on hyvä, että pohjoismainen yhteistyö etenee myös tämän sopimuksen osalta. Tätä pohjoismaista työtähän meidän maanpuolustuksessa ollaan määrätietoisesti edistetty yhtenä osana, niin tätä huoltovarmuutta kuin koko meidän maanpuolustuskykyä myöskin. Se, että me pidämme meidän omat asiat täällä Suomessa kunnossa ja vahvistamme sitä tällä pohjoismaisella yhteistyöllä, vahvistaa kokonaisuudessaan sitä turvallisuutta, mitä Suomikin pystyy tähän Itämeren alueelle ja globaalitikin tuottamaan.

On tärkeää, että tässä materiaaliyhteistyössä päästään myös konkreettisin toimin eteenpäin. Yhteiset maastopuvut ovat tulossa, mutta myöskin näissä muissa materiaalihankinnoissa on tärkeää päästä konkreettiseen yhteistyöhön. Patria on meillä ihan keskeinen näyttö tämmöisestä pohjoismaisesta puolustusalan yhteistyöstä. Siitähän hitusen alle puolet omistaa norjalainen Kongsberg, ja tällä yhteistyöllä on saatu hyviä tuloksia käyntiin puolustusmateriaalien valmistelussa ja ylläpidossa ja huollossa. Nämä molemmat tukevat vahvalta osin toisiaan.

Kaiken kaikkiaan on hyvä, että tätä yhteistyötä jatketaan konkreettisella tasolla sopimusten keinoin, ja tämä puolustusmateriaalisopimuksen päivittäminen on yksi erittäin tärkeä osa sitä.

13.08 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kuten kaksi edellistä edustajakollegaa omista puheenvuoroissaan totesivat, tämä yhteistyö huoltovarmuuden parantamiseksi puolustusmateriaalien alalla ja muutenkin Pohjoismaiden kesken on erittäin tervetullutta. Kannattaa muistaa se, että me pohjoisina valtioina olemme luontaisesti vuosikymmeniä, vuosisatoja tehneet keskenämme yhteistyötä. Tunnumme toisemme hyvin, olemme demokraattisia valtioita, ja teknologiamme, mitä käytetään eri yhteyksissä Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa, ovat suurin piirtein samanlaisia. Olemme korkean teknologian maita, hallitsemme esimerkiksi tietotekniikan ja siihen liittyvät asiat erittäin hyvin, ja sitten yhteiskuntajärjestykseltämme olemme demokraattisia valtioita muutenkin ja avoimia yhteiskuntia. Olen monesti ihmetellyt aikaisempina vuosina, miten vähän kuitenkin loppujen lopuksi sitä Pohjoismaiden välistä yhteistyötä... Totta kai sitä aina on paljon ollut, mutta sen kehittäminen pitää viedä nyt uudelle tasolle. Tällaisia yhteistyöasioita, mitä tässä nyt parhaillaan käsitellään, tervehdin erittäin suurella lämmöllä ja kannustan näitä toimijoita, jotka näitä tällaisia hankkeita vievät eteenpäin. Toivotan heille sitkeyttä ja voimia, että tällaiset hyvät asiat etenevät koko ajan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 19/2020 vp

13.09 **Sari Essayah kd:** Arvoisa puhemies! Täällä alkuviikosta puhuttiinkin ensimmäisessä käsittelyssä tästä huoltovarmuuden kannalta tärkeästä yhteistyösopimuksesta puolustusmateriaalihankinnoissa Pohjoismaitten kesken. Jo tuossa keskustelussa toin erityisesti esille sitä, että on tärkeää, että me teemme sitä yhteistyötä, ja sitä yhteistyötä on varmasti helpointa tehdä juuri sellaisissa materiaalihankinnoissa, niin kuin täällä kollegatkin ovat maininneet, jotka liittyvät esimerkiksi vaikkapa asusteisiin tahikka liittyvät esimerkiksi ammuksiin tai vastaaviin niin sanottuihin bulkkitarvikkeisiin. Mutta sitten mitä enemmän mennään siihen kansalliseen puolustuskykyyn, syvälle meneviin järjestelmiin ja vastaaviin, niin niitten räätälöinti ja toisaalta niitten haavoittuvuus ovat sitä luokkaa, että näissä tilanteissa hyvin harvoin pystytään tekemään sitten sellaisia yhteishankintoja. Meillä on menneisyydestä muun muassa tämä helikopterihankinta sellaisena muistissa. Tiedämme, että silloin lähdettiin siitä, että pystyisimme, Pohjoismaat, tekemään yhdessä hankintoja, mutta sitten, kuinka ollakaan, kun sitä räätälöintiä oli itse kunkin maan tarpeitten mukaisesti, huomattiin, että no, ei tämä taidakaan tulla yhtään sen halvemmaksi kuin että jokainen tekee ne omat hankintansa, päinvastoin. Siinä mielessä on hyvä muistaa, että nämä nimenomaan soveltuvat tiettytyypisiin materiaalihankintoihin, ja niissä varmasti yhteistyötä pystytään jatkossakin yhä enemmän tekemään, mutta sitten meillä on jokaisella maalla varmasti omia kansallisia tarpeita ja pitkälle meneviä räätälöintejä, missä sitten edelleenkin on tarpeellista säilyttää omat erityistarpeet ja -vaateet.

13.11 **Vilhelm Junnila ps:** Arvoisa herra puhemies! Tuossa ihailin edustaja Heinosen puhetta, kun hän sai asetettua sopivasti sanansa siten, että päästiin aivan Meteor-ohjuksiin saakka.

Tässä yhteydessä onkin hyvä jatkaa tästä aiheesta, nimittäin monet meistä ovat erittäin tyytyväisiä lisääntyneeseen yhteistyöhön niin viranomaisyhteistyössä kuin tässä tapauksessa huoltovarmuuden osalta ja etenkin puolustusmateriaalien yhteisessä kehittämisessä ja niiden teollistamisessa. On kuitenkin muistutettava siitä, että kuitenkin vielä erittäin suuri osa Puolustusvoimien keskeisistä materiaaleista on tehty jossakin aivan muualla kuin täällä, ja tavallaan tämän yhteistyön lisäämistä ei kuitenkaan siinä mielessä pidä ylikorostaa, eli olemme edelleen ja tulemme jatkossakin olemaan erittäin riippuvaisia länsimaisesta yhteistyöstä ja muusta aseteollisuuden kehittämisestä. Eli tässä yhteydessä toivon, että olisimme entistä valmiimpia vastaaviin yhteistyösopimuksiin muidenkin osalta kuin pelkästään Pohjoismaiden. — Kiitoksia.

13.12 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies! Pitää kiittää edustaja Heinosta, hän piti hyvän puheenvuoron. Haluan vielä nostaa sieltä muutamia asioita.

Tuo meidän oma puolustusvälineteollisuuden yhtiö Patria, joka on osaomisteisesti Kongsbergin, joka on norjalainen yhtiö: meidän pitää kaikin keinoin pitää huoli siitä, että kotimainen puolustusvälineteollisuus säilyy Suomessa, ja varmistaa sen asema, koska mahdollisen kriisitilanteen sattuessa se on ainut varma asia, mihinkä voimme silloin tukeutua.

Toinen asia, minkä haluan tähän liittää, pikkuisen liitty siihen lyijykieltoasiaan. Meidän oman patruunanvalmistuksen varmistaminen Suomessa säilyy ainoastaan sillä keinolla, että me emme lähde tähän lyijykieltoasiaan mukaan vaan pidämme huolen siitä, että Suomessa Lapualla patruunanvalmistus säilyy. Se on myös osa meidän huoltovarmuutta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 19/2020 vp

Huoltovarmuudesta ehkä haluaisin nostaa myös semmoisen, että kun Suomessa on useita erilaisia hankkeita, joissa biopolttoaineita kehitetään ja suunnitellaan, niin mielestäni näitä voisi myös yhdistää osittain tänne huoltovarmuuden alle, että myös kriisitilanteen sattuessa meillä on oma biopolttoainevalmistus, että meidän kalusto pääsee lähtemään liikkeelle.

Mielestäni puolustusvälineteollisuus luo Suomeen työtä. Se on myös vientiteollisuutta, ja meidän pitää pitää siitä huoli ja taata sille toimintaedellytykset, että se pystyy toimimaan Suomessa. — Kiitoksia.

13.15 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä on sinänsä erittäin merkittävä pykälä ja esitys, jos ajatellaan, mitä pohjoismaisella yhteistyöllä voidaan saavuttaa. Me olemme määrätietoisesti pyrkineet lisäämään yhteistyötä Pohjoismaiden välillä. Ja nythän syksyllä meidän ulkoministerimme sopivat, että laaditaan yhdessä Stoltenberg-kakkosraportti. Tämä ehdotus on määrä jättää Pohjoismaiden ulkoministereille vuoden 2020 puolivälissä, ja sitä odotellaan.

Jos ajatellaan sitä vuonna 2009 tehtyä Stoltenberg-ykkösraporttia, niin ne ehdotukset, mitä siellä silloin on tehty ja annettu, on lähestulkoon kaikki toteutettu — no ei nyt voi sanoa, että kaikki, mutta sitä kautta, mitä on toteutettu, niillä on ollut merkitystä myös siinä, miten näiden kymmenen vuoden aikana on kuljettu eteenpäin. Näen, että se raportti oli silloin erittäin onnistunut, ja olemmehan me lisänneet silloin myöskin harjoituksiin ja pelastustoimiin liittyvää yhteistyötä. Ja nyt sitten tällaiset, mitä nytkin on ollut käsittelyssä, varmasti osaltaan vaikuttavat siihen työhön, mitä silloin aikaisemmin on tehty.

Me olemme Pohjoismaiden neuvostossa kaivanneet pitkään tätä kakkosraporttia, ja nyt vihdosta viimein päästään sitten puheista toimeen. Ja toivon, että tämä raportti menee vielä pidemmälle kuin Stoltenberg ykkönen aikoinaan. Meillä on kuitenkin ollut aikaisemmin siinä keskustelussa siviiliturvallisuus ja myöskin siviilipuolustus, mutta erilaisissa tavarantoimituksissa, huoltovarmuudessa ja vielä kesäaikaan nähdyissä metsäpaloissa, näissä kaikissa, pystytään yhteistyötä parantamaan entisestään.

13.16 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Pohjoismaat, EU-maat, Nato ovat luontaisia yhteistyösuuntia Suomelle, kun puhutaan puolustuksesta, samoin tietysti kahdenväliset sopimukset samaan tyyliin ajattelevien valtioiden kanssa. [Markus Mustajärvi: Mikä se tyyli on?] — Se tyyli on se, että teemme rakentavasti yhteistyötä niiden maiden kanssa, jotka haluavat turvata rauhaa, haluavat tehdä yhteistyötä ja varmistaa ihmisille ihmisoi-keuksien säilymisen. Meillä on muunkinlaisia valtioita maailmassa ja jopa tässä Euroopan lähialueella.

Tämä sopimus on erittäin myönteinen. Esimerkiksi yhteisillä hankinnoilla voidaan saada samalla rahalla enemmän tai vähemmällä rahalla sama määrä kuin yksin toimien. Sotilaallinen huoltovarmuus on tärkeä näkökulma. Jos puhutaan nyt vaikka tykistön ammuksista, niin jos on yhteensopivia ammuksia, varastot ovat silloin mahdollisesti kaikkien käytettävissä, jos sellainen ikävä tilanne on.

Yhteisharjoituksia esimerkiksi Ruotsin ja Norjan kanssa katson kiitollisuudella. Näin pitää toimia, näin pitää harjoitella.

Viimeisenä asiana, myönteisenä sellaisena: taisi olla tässä aivan tällä viikolla, kun tasavallan presidentti vieraili Parolassa Panssariprikaatissa, ja minun mielestäni tämä osoittaa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 19/2020 vp

presidentiltä sellaista aitoa ja oikeata kiinnostusta maanpuolustukseen ja siihen työhön, mitä siellä kentällä tehdään.

13.18 Mika Kari sd: Arvoisa herra puhemies! Edeltäneen puheenvuoron jatkoksi: tasavallan presidentti on myös Puolustusvoimien ylipäällikkö, ja on luonnollista ja erittäin hyvä, niin kuin edustaja Kiuru tuossa totesi, että myös presidentti omalla toiminnallaan näyttää esimerkkiä meille kaikille muille.

Olen itse saanut työskennellä puolustusvaliokunnassa nyt kohta kymmenen vuoden ajan ja seurata tätä huoltovarmuuskeskustelua ja huoltovarmuuden parissa tehtäviä päätöksiä, ja tervehdin ilolla tätä Pohjoismaiden yhteistä sopimusta ja suunnittelua yhteisen huoltovarmuuden kehittämiseksi.

Mutta haluan tuoda esiin myös sen, että pelkkä yhteistyö eri toimijoiden välillä ei kuitenkaan riitä Suomi-nimiselle maalle ja me tarvitsemekin omaa puolustusteollisuutta. Oman puolustusteollisuuden varmistaminen on osa kansallista ja myös pohjoismaista yhteistä huoltovarmuutta. Siihen, että voimme täällä eduskunnassa tai maan hallituksessa edistää sitä, että suomalainen huoltovarmuus, suomalainen puolustusteollisuus, ne 7 000 työpaikkaa ja ne strategisesti tärkeät toimialat pysyisivät Suomessa, tarvitaan myös aktiivisia toimia, ja toivon, että hallitus eduskunnan tuella pystyy osaltaan varmistamaan, että suomalainen osaaminen puolustusteollisuudessa tällä niemellä jatkuu.

Kuitenkin esimerkkinä, historian muistijälkenä, haluan sanoa myös sen, että tästä ei ole kovin montaa vuotta, kun poliittisessa keskustelussa, julkisessa keskustelussa, käytiin esimerkiksi suomalaisen ruutituotannon varmistamisesta keskustelua ja oli erilaisia suunnitelmia ilmassa. Kuitenkin tuon osalta eduskunnan puolustusvaliokunnan mietinnön mukaisesti Suomi piti Suomessa oman ruutituotantonsa, omissa käsissään, joka nyt on yhteisyri-tyt Nammon toimintaa Patrian ja norjalaisen toimijan välillä. Kannustaisin tässäkin näkemään mahdollisimman pitkälle tulevia vuosia ennen kuin tehdään ainakaan sensuuntaisia ratkaisuja, että Suomesta tällaista osaamista vietäisiin ulos. Yhteistyö on tärkeää, mutta Suomessa pitää olla omaa osaamista.

13.21 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa herra puhemies! Pohjoismaiden yhteistyö puolustusasioissa on mielestäni erittäin tärkeä asia, ja on helppo yhtyä tässä aikaisempiin monen kollegan, monen muun edustajan, hyviin puheenvuoroihin.

Huoltovarmuuskysymykset ovat uskottavassa puolustuksessa ja puolustuskyvyssä todella isossa roolissa, vielä kun on nähtävissä, että entistä enemmän perinteinen sodan ja rauhan välinen raja on hämärtyvässä ja puhutaan, että entistä enemmän sodankäynti on niin sanottua hybriditoimintaa, vaikuttamista esimerkiksi tietoverkoissa, kybervaikuttamista, tai vaikuttamista energiansaantiin, vaikuttamista mielipiteisiin, ihmisten jakamiseen, kansan jakamiseen ja sillä ikään kuin vihollisen heikentämiseen.

Myös sodankäynti-, puolustusteknologia, kallistuu koko ajan, mukaan tulee kaikki uusin teknologia ja it-puoli, ja se, mitä ihmiskunta vain kehittää, heti aseissa otetaan mukaan. Jotta meillä on uskottava puolustuskyky, meidän pitää erityisesti merellä ja ilmassa olla sellaisia, että tarvittaessa kriisin ja pahimman hetken kohdalla me pärjäämme.

Pidän erittäin tärkeänä pohjoismaista yhteistyötä myös siksi, että me kaikki Pohjoismaat olemme geopoliittisesti sellaisessa asennossa, että mahdollisen konfliktin tapahtuessa todennäköisesti kohtalomme olisi sama. On vaikea ajatella, että jos jotakin Pohjoismaa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 19/2020 vp

ta kohden kohdistuisi jonkunlainen aggressio tai joku joutuisi konfliktin osapuoleksi, niin muut naapurit täällä Pohjolassa voisivat sen ulkopuolelle jäädä.

Myöskin yhteiskuntiemme arvot ja yhteiskuntamme toiminta, se, mikä meillä on näkemys ulkopoliitikasta ja maailman tilasta, ovat hyvin pitkälti samanlaisia. Ja mielestäni meidän kannattaa tulevissa kalliissa ratkaisuisa, tulevissa puolustusratkaisuisa, ennakkoloolottomasti katsoa Ruotsin suuntaan ja muidenkin Pohjoismaiden suuntaan ja miettiä, min-kälaisia ratkaisuja sieltä löytää. Olemme kuitenkin hyvin samanlaisia, ja naapurimme jakavat tämän samanlaisen ajattelun hyvinvointiyhteiskunnasta, oikeusvaltiosta ja demokratiasta, jotka kaikki tällä hetkellä valitettavasti maailmassa tuntuvat olevan jonkin verran uhattuina.

13.23 Markus Mustajärvi vas: Arvoisa puhemies! Huoltovarmuus on totta kai tärkeää niin siviilipuolella kuin sitten puolustussektorilla, mutta minä kyllä ihmettelen tätä vauhtia, joka varsinkin viime kaudella oli niin tavaton. Meillä on yksi kolmenkeskinen yhteistyösopimus ja kahdeksan kahdenkeskistä sopimusta, enkä ole ihan kauhean vakuuttunut siitä, että esimerkiksi Japanin kanssa tehty sopimus olisi meidän huoltovarmuuden kannalta kauhean tärkeä. Ei minulla ainakaan semmoista näköalaa ole.

Hyvin huomionarvoinen oli tämä maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan selvitys. Kun se on tämmöinen pitkän aikajänteen ja aikasarjan selvitys, niin siinäähän todettiin hyvin selkeästi se, että mitä lähemmäs tämä yhteistyökumppani tulee puolustuksen alalla, niin sitä tärkeämmäksi se koetaan, mikä tietenkin on luonnollista. Enpä malta olla muistelematta sitä, kun edustaja Kiuru sanoi, että maat, joilla on sama tyyli — taisi olla ”tyyli” se sana, mitä käytitte. Minä en tiedä, onko tyyli sama kuin arvo. Kun viime kaudella silloinen ulkoministeri — elikkä ulkoministeri Soini — tammikuussa 2017 sanoi suurlähettilästaapaamisessa, että Suomella ja Turkilla on yhteiset arvot, niin toivottavasti tänä päivänä ei sellaisia puheita kauhean paljon kuule. Eli näissäkään yhteistyökuvioissa ei saa olla liian sinisilmäinen vaan pitää katsoa terveellä tavalla kansallinen etu. Niin tekevät kaikki muutkin maat, niin tekevät ne yhteistyökumppanit.

Kun nyt sitten uutisoitiin esimerkiksi tämä Crypto AG:n tapaus, jossa Ruotsi tiesi kymmeniä vuosia, että Suomen hallinto käytti sellaista salausjärjestelmää, joka oli tarkoituksella avattu ja jossa Yhdysvallat oli johtavassa asemassa, niin Ruotsi tiesi tämän mutta eipä muistanut informoida Suomea. Kyllä tämä kyberturvallisuuden varjeleminen on tänä päivänä vieläkin tärkeämpää.

Puhemies Matti Vanhanen: Käytettävissä olevan ajan puitteissa myönnän vielä puheenvuoron edustaja Hoskoselle. Sen jälkeen keskustelua jatketaan sitten seuraavalla viikolla, jos puheenvuoroja on.

13.25 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Sen haluan vielä sanoa, että kun Suomella, Norjalla ja Ruotsilla on yhteinen maaraja ja olemme erittäin läheisessä yhteistyössä olleet kaikilla yhteiskunnan toimialoilla teollisuuden kannalta ja yleensä puolustus-teollisuuden kannalta ja varustautumisen kannalta, niin kun tällainen yhteistyö maarajojen yli, että lähinaapurit tekevät yhteistyötä — ja kriisiaika maailmassa aina määrävälein tulee, sille emme pienenä valtiona mahda yhtään mitään — hoidetaan hyvin, se antaa meille huoltovarmuudessa erittäin hyvän takeen hyvästä yhteistyöstä lähivuosina ja -vuosikymmeninä. Tätä yhteistyötä meidän tulee vaalia ja edistää parhaamme mukaan, myös äsken mai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 19/2020 vp

nittujen valtioiden kesken, koskee totta kai myös kaikkia Pohjoismaita. Pohjoismainen yhteistyö on ollut näiden maiden välillä hyvin elävää ja vahvaa, ja tässä asiassa toivon, että se vahvistuisi edelleen, koska se on Suomen huoltovarmuuden kannalta äärimmäisen tärkeä asia.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.